

KIRJEITÄ KULKURILTA

Puinen ovi seisoo paikoillaan kannatellen metallista ovenkahvaa. Matala narina seuraa kahvan painautumista alas kertoen jostain vanhasta ja kuluneesta. Kapeat portaat johdattelevat tietä ylös kohti viileää ja pimeää tilaa, joka kätkee sisälleen pieniä syvennyksiä; niiden uumenista voi löytää rauhallisen piilopaikan.

Aikuisenakin on joskus kiva olla piilosilla, kadota näkymättömiin ja sulkea pois äänet ympäriltä. Paikka, joka ei velvoita tekemään ja suorittamaan, antaa tilaa ajatuksille. Juuri tällaisessa paikassa voi löytää sanoja, joita ei aikaisemmin olisi osannut tavoittaa. Hiljaisuus ei puhu päällesi eikä huuda kilpaa kanssasi, vaan antaa sinun kertoa oman tarinasi. Se ei myöskään kerro salaisuuksiasi eteenpäin, vaan kätkee ne seinilleen tapetiksi tai katon harjalle sateensuojaksi.

Seinillä on monta tarinaa ihmisistä, kokemuksista ja tapahtumista. Puupinnat ovat tallentaneet osan kuulemistaan tarinoista kaarnoihinsa, osa puolestaan on koottu seinille lehdistä, valokuvista, vihkoista, kirjoista ja kirjeistä. Kirjeiden joukossa lepää pala erään naisen ajatuksia musteen tallentamana kellertyneelle paperille; sanomattomia sanoja naiselta omalle elämälleen ja siihen kuuluneille merkityksellisille henkilöille.

Äiti, sinä tumma ja viileä nainen, en muista sinun koskaan hymyilleen. Väsynein silmin yritit aina välttää katsettani, etkä koskaan pitänyt sylissäsi. Sanoit kerran, ettet olisi halunnut minua; et kyllä ketään muutakaan meistä kahdeksasta lapsesta. Esimerkilläsi näytit, kuinka elämä on työtä ja suorittamista, ja tartutin asenteesi omaankin elämäni. Et ollut oikeudenmukainen meille sisaruksille, vaan suosit poikia samalla kun soimasit tyttöjä. Sain nuhteita tekemättömistä rikkeistä, joiden vuoksi seisoin kasvot nurkkaa kohti ja häpesin. Toisinaan sain tukkapöllyä ja itkin itseni uneen. Käyttäytymisesi sai minut tuntemaan itseni arvottomaksi, huonoksi ja epäonnistujaksi. En muista koskaan kuulleen kannustusta, kiitosta tai naurua.

Tiesitkö, että jo lapsuudessa olin syvästi masentunut ja toivoin kuolevani? Neljävuotiaana luulin, että itsensä voi tukehduttaa kaappiin sulkemalla oven ja niinpä telkesin itseni tunneiksi pimeään soppeen. Mitään ei tapahtunut, mutta päätin yrittää myöhemmin uudestaan. Kuusivuotiaana koetin valmistaa hirttosilmukan, mutten saanut sitä onnistumaan. Vielä teini-ikäisenä yritin päättää päiväni lääkkeillä, mutta silloinkin laihoin tuloksin. Jälkeenpäin olen ymmärtänyt, ettei aikani ollut vielä lähteä, enkä sitä oikeasti kai halunnutkaan. Ei luovuttaminen olisi ratkaissut mitään, sillä paljon olisi jäänyt oppimatta. Uskon, että oppimattomat asiat olisivat tulleet kohdattaviksi uudestaan tavalla tai toisella.

Elämäniloni ei ole koskaan ollut huipussaan ja melankolia on seurannut minua läpi elämäni. Masennus on kuitenkin opettanut minulle paljon itsestäni ja elämästäni, vaikkakin monesti kantapäähän kautta. Kaikille opintie ei ole niin suora ja helppo. En ole sinulle katkera, mutta surua olen kokenut kylmyydestäsi ja välinpitämättömyydestäsi. Olen kuitenkin oppinut elämään sen kohtalon kanssa, jollaiseen perheeseen olen syntynyt, sillä en voi muuttaa ajatuksiasi ja asenteitasi. On se minulle itsellenikin ollut aikuisiällä vaikeaa, sillä tajuan lapsuuden aikaisen ilmapiirin iskostuneen syväälle mieleeni, josta se ajoittain edelleen heijastuu ajatuksiini ja tunteisiini. Siitä huolimatta ymmärrän, ettet ole vastuussa elämästäni ja kokemistani tunteista. Minun oli pystyttävä päästämään irti sinusta ja niistä tunteista, joita kannoit sisälläsi; et kyennyt rakastamaan itseäsi saati muita. Minun oli opittava, että vain itse voin rakentaa rakkauden ja ilon sisälleni. Sen ymmärtäminen on ollut alku kohti valoisampaa maailmaa, mutten koe vieläkään olevani perillä vaan teen edelleen töitä omanarvontunnon ja rakkauden kanssa.

Isä. Olit ankaraja tiukka, mutta silti tunsin sisälläsi piilevän lämmön ja rakkauden. Olit ainoa, johon tunsin lapsuudessani jonkinlaista yhteyttä. Et sinäkään paljon kehuja lausunut, mutta opetit ja näytit esimerkkiä arjen askareisiin. Kalareissujen ja halonhakuun ohessa kuuntelin puheitasi ja kanssasi pystyin keskustelemaan, toisin kuin äidin. Työsi vuoksi olit paljon poissa ja ymmärsin sen; silti kaipasin sinua valtavasti. Toivoin useasti sinun olevan äidin sijasta kotona.

Lähdit luotamme ihan liian varhain. Poismenosi jälkeen ystävät ja sukulaiset katosivat luotamme ja ilmapiiri muuttui entistä synkemmäksi. Jo tuolloin, 13 vuotiaana, jouduin vastakkain yksinäisyyden kanssa ja yhteisöstä irtaantumisen teki kipeää. Se ei johtunut ainoastaan läheisten katoamisesta perheemme elämästä, vaan konkreettisesta kotoa poisjamisesta. Niin isä, todellakin jo tuolloin äiti laittoi meidät vanhimmat lapset matkaan elämään omaa elämäämme ja töitä tekemään. Tiedän, että halusit meistä korkeasti koulutettuja, mutta töiden jälkeen opiskeluun ei jäänyt liemmin aikaa saati voimia.

Olisin kaivannut naisia arvostavaa miehenmallia pidempään. Huono itsetuntoni ja arvottomuuden tunteeni ajoivat minut subteisiin, joissa annoin miesten käyttöä minua seksuaalisesti hyväksi. Hain sillä huomiota ja arvostusta, mutta se vei vain omanarvontuntoani alaspäin ja lisäsi masennustani. Koin, etten ole tarpeeksi hyvä missään. Sairastuin myös anoreksiaan, joka lisäsi itsetuboviettiäni. Osaksi rankaisin itseäni, osaksi sain tyydytystä siitä, kuinka pystyin asettamaan itselleni tiukat rajat, joiden mukaan kykenin elämään. Oli harvaa kuvitella, että siten hallitsin mieltäni.

Olen päässyt irti pahimmasta syömättömyyskierteestä, mutta edelleen tunteet vaikuttavat ruokabaluhiini. Uskon kuitenkin ratkaisuni, kieltäytymisen masennuslääkkeistä, olleen oikea, sillä lääkkeet olisivat vain turruttaneet mieleni enkä olisi koskaan kyennyt löytämään syitä tunteisiini. Myös nuoruusiän päihdekokeilut ovat taaksejäänyttä elämää.

Nyttemmin olen saavuttanut paljon päämääriäni. Kaikesta huolimatta en ole osannut iloita saavutuksistani, vaan edelleen koen arvottomuutta ja riittämättömyyttä. Silti olisin tahtonut voivani näyttää sinulle, mitä olen elämässäni saavuttanut. Vai olisiko näyttämisen balu jälleen yksi keino ansaita kiitosta ja kehuja, joita en lapsuudessa koskaan kuullut? Samalla kuitenkin ymmärrän, ettei työni arvo voi olla muiden kiitosten varassa. Jos olen sydämestäni jotain tehnyt ja kaikkeni antanut, pitäisi minun osata arvostaa sitä siitäkin huolimatta, ettei se saa huomioarvoa muiden silmissä. Voin jo kuulla sanasi korvissani: ”Vain sinä itse voit luoda oman todellisuutesi ja oman arvosi, ja se myös välittyy muille”.

Mieheni, olit tavatessamme iloinen ja sosiaalinen ystävien rakastama kaveri. Karkotin pois läbeisesi ja halusin sinun omistautuvan minulle. Hylkäämisen pelko ja mustasukkaisuus kahlitsivat mieltäni, jonka seuraukseni tein vääriä johtopäätöksiä ja syyttelin turhasta. Vaikka välittäminen ja ystävyyden sävyttämä kiintymys kasvoivat ajan myötä, en valinnut sinua puolisoikseni palavasta rakkaudesta. Valitsin sinut, koska tiesin, ettet hylkää. Kaipasin rinnalleni vahvaa miestä, joka haastaa minun vahvuuteni ja päättäväisyyteni, muttei sinusta ollut vastusta. Sinusta sain otteen ja vallan hallita.

Et ollut kuten ihanne mieheni, isäni, joka kuitenkin hylkäsi minut ja jätti yksin. Hylkäämisen pelkoni on peruja jo lapsuudesta ja kuin kostoksi olen halunnut hallita myös sinun elämäsi omilla peloillani. Siksi toivon, että olet ymmärtänyt, ettei vika ole sinussa. Myönnyit liiaksikin ajatukseen, että olen tarpeeksi vahva ottamaan kaiken vastuun yhteisestä elämästämme. Vaikka olen itse asemani aiheuttanut, on se ollut myös raskasta. Olen ymmärtänyt, että vain itsestään voi ottaa vastuun enkä voi hallita ja päättää muiden ajatuksia ja päätöksiä.

Nyt toivon, että voisit löytää oman tiesi ja tehtäväsi elämässäsi. Huomaan kyllä edelleen purkavani sinulle pahaa oloani ja pettymystä siitä, ettet ajattele ja tunne kuten minä. Samalla olen ymmärtänyt, ettet voi rakentaa minun unelmaani. Olen työntänyt eteesi omia suunnitelmiani ja kuvitellut sinun tarvitsevan niitä; etähän koskaan itsekään tiennyt mitä haluat. Tai niin minä luulin. Vasta nyt olen ymmärtänyt tapasi toimia ja olla. Nimenomaan! Haluatkin vain olla, tehdä asioita rauhassa, etkä rakentaa ja uurastaa minun esimerkkiäni seuraten. Jälleen kerran olen tajunnut, kuinka minun on itse rakennettava palatsini ympärilleni, jos sellaisen haluan.

Tunnen meidän hieman erkaantuneen toisistamme, sillä kanssasi on vaikea puhua; samoilla sanoilla tarkoitamme niin eri asioita. Tiedän, etteivät henkimaailmamme kohtaa tässä elämässä, mutta kai avioliitollamme on jokin tarkoitus, kun olemme edelleen yhdessä. Yhdessä olemme oppineet, ettei työ ole tärkeintä elämässä, eikä materia tuo elämään sisältöä. Olet antanut minulle vapauden olla ja oppia maailmaa. Vaikka henkimaailmamme eivät kohtaisikaan, olemme yhdessä nauttineet muusta elämästämme, kuten lapsistamme, perheen yhteisistä matkoista ja harrastuksista.

Elämä, sinä petit minut. Näin minä ajattelin vielä nuoruudessa, jolloin minulla oli varallesi suuret odotukset. Odotin sinulta niin paljon, mutta et täyttänyt odotuksiani ja toiveitani. Arjen tylsyys ja yksitoikkoisuus tulivat yllätyksenä. Eikö elämä ollutkaan suurta nautintoa ja iloa?

Nyttemmin olen tajunnut suurimman syyn masennukseeni; arki, elämäni suurin pettymys. Vaikken lapsuudessa tiennyt, mitä elämältä odottaa, kuvittelin sen kuitenkin olevan jotain suurempaa.

Myönnän kadehtivani niitä, jotka saavat suurimmat ilonsa arjen pienistä askareista. Minulle kaikki tuntuu jollain tavalla suorittamiselta. Olen kuitenkin aina nauttinut hiljentymisestä ja yksinäisyydestä; sieltä saan voimaa. Siitä huolimatta minun on vaikea pysähtyä, olla tekemättä mitään.

Mikä pysähtymisessä sitten pelottaa, vaikka samaan aikaan tunnen kaipaavani ja tarvitsevani sitä? Haluan pois työni aikaansaamasta ainaisesta rakentamisesta ja suorittamisesta, mutten tunteistani huolimatta ole osannut päästää irti. Haen kai suorittamisesta edelleen hyväksyntää ja tarkoitusta olemassaololleni, vai miksi edelleen pidän kynsin ja hampain kiinni aikaansaannoksistani.

Kesti kauan ymmärtää, että saan sinulta vain raamat ympärilleni, mutta sisältö minun pitää rakentaa itse. Odotin kai jotain valmiimpaa. Olen oppinut paljon, mutten tiedä olenko osannut rakentaa sisälleni sen lähteen, josta kaikki hyvä saa lopulta voimansa; rakkaus, ilo, onnellisuus, tyytyväisyys, rauha, tyyneys. Voima on siinä, että ymmärtää kaiken lähtevän itsestään ja omista ajatuksistaan, kuten isäni sanoi. Sen vuoksi olen pelännyt kohdata sinua, tai pikemminkin itseäni. Ainaisella puurtamisella olen pystynyt pysymään kauempana sisimmästäni. Vasta totaalinen pysähtyminen nostaisi syvimmätkin tunteet pintaan ja näyttäisi olenko lopulta onnellinen; onnellinen arjen hiljaisuudessa, tekemättä mitään tai suunnittelematta sekuntiakaan eteenpäin.